

არის სამუსიკო ხელოვნება. ამ მომღერალს ქალს კარგად იცნობს ჩვენი პრაიმინცია, სადაც მან ამ ორის წლის განმავლობაში რამდენიმე კონცერტი გამართა ზეფულობით. მ. ძნელაძის, ვერკობილის ხმებს გარდა, ქართველად მღერის. როგორც წინამძღვრად შევიტყუე, ამ მომღერალს ქალს განზრახვა აქვს, ტფილისშიაც გამართოს ამ ახლო ხანში ერთი კონცერტი. სულითა და გულით ვისურვებთ ყოველ-გვარს წარმატებას ამ ახალგაზდა მოღვაწე ქალისათვის იმ საბიზნოსზე, რომელზედაც ჩვენ ქალზე შორის იგი პიონერული პირველი გამოდის სამოღვაწეოდ.

* * * სოფ. საგარეჯოში განუზრახავთ დააარსონ სახალხო ბიბლიოთეკა, სადაცაც შეეძლება უფასოდ გაიტანონ წიგნები წასაკითხად. ამ დღეებში, როგორც სარწმუნო წყაროდგან შევიტყუე, ტფილისის გუბერნატორისთვის მიურთმევით არხა, ნუხა დაგვრათ ცხელად ვეგმართათ ბიბლიოთეკა. * * * წიგნებიც თურმე ბლომად აქვთ შეგროვილი ბიბლიოთეკისთვის. იმედი უნდა ვიქონიებო, რომ ამ კეთილსა და სასარგებლო საქმეს არაფერი დაბრკოლება არ გადაეღობება წინ.

* * * სოფ. გეგა. ამ წინაზედ აქ მოზდა ერთი საყურადღებო ამბავი. ჩვენი სოფლიდან ბერძანის თოფებითა შეიარაღებულმა ყაჩაღებმა (ნუხის მარხის ყიზილბაშთაგანთ) მოიტაცეს ერთი ინგლისის კოსიაშვილის ცხენი. პატრონებმა, ახალგაზდა ბიჭებმა (ორ ძმით) მალე გაიგეს და კვალს გაჰყვნენ. იარს აქეთ-იქით და კვლი ერთს ტყეში მიიტანეს. ეს ტყე აზნა-

ურის ღელეშია (ახნაური თვით აღდგოლის სახელი). იქვე მონახეს ბილიკი ამ ტყის და ჩაუსურდნენ. დიდხანს აღარ უდლიათ და დაუნახავთ, რომ ყაჩაღებს მოჰყავთ ცხენი რომლიან სწორედ იმათვე. კოსიაშვილებს აღარც უტყვიანთ და აღარც უხსენებიათ. ორგვის თოფები დაუხლიათ. ერთი ყაჩაღთაგანი იქვე გარბეზულა. დანარჩენი მიჩქამალურან. კოსიაშვილებს დაუჭერათ ცხენი, შემჯღარან ზედ და სოფელში გამოუქურცხლათ ნაინისთვის შესატყობინებლად. ამასობაში, მინამ მღვარი გავიდოდა, მოკლულის ამხანაგებს პორტუტინათ კვდარი და გადაეკარგულან. ბეგრი ცხენს და დედუსაც არ იცან, სახელობარ ვინ იყო მოკლული და რომელის სოფელიდან. ძმათა კოსიაშვილებს-კი ხალხი მაინც ხობტით იხსენებენ ყაჩაღების შემხისთვის.

* * * გზ. „ნოვ. 06.“-ის შეუტყუეა, რომ რამდენსამე ხეცსურთ სოფლის საზოგადოებას შეუდგენია განაჩენი, რომლის ძალითაც ნება მიუცია შავისღვინის ფლოტის მიეტყინა ბ-ნ ფილკოვისთვის ანუ შავის მღვინები ოქროსი, ვერცხლის ღ სპირენძისა. ამისათვის ფილკოვის უტყირთნია გადაწყვეტილის ფასის ძლევა საზოგადოებათათვის, იმის მიხედვით, რამდენი ლიურაც არის საძაღნო გაიღება. ამ გადაწყვეტილის ფასის გარდა, ფილკოვისა მანდელულობაშიც წილი უნდა დაედოს საზოგადოებათა.

ლაღო. სულ ერთია, ელისაბედ. მინც ცხლა ჩინიანი იმდენია რუსეთში, რა ვერ იტყვი ნამდვილად, რომელი იმითი ღორსეული, რომელი არა. მაშოსთვის ხომ სულ ერთია, — მაშოს შორიად ავიტყვი მოსწონს. მაშო. სრულებით არა... ჩემთვის სულ ერთია, ავიტყვი იცოს, თუნდა ჩინოვნიკი, თუნდა უჩინო. ელის. უკაცროდ, ცოტა ხნობით თავს დავაგებებთ. (გახას).

IV გამოსვლა
მაშო და ლაღო
მაშო. ლაღო, გაგვიჩაიათ როდისმე კვდარი?
ლაღო. ბეგრი.
მაშო. არ გემინინდით?
ლაღო. თუ ცოცხლისა არ მემინინან, კვდრისა რას შამემინინდობდა.
მაშო. დედაკაცო გაგვიჩაიათ?
ლაღო. დახ, — მოხუციც, შუახნისაც, ახალ-გაზდაც.
მაშო. ფეხ-ძიმოდ დედაკაცი არ გავიჭრათ?
ლაღო. კმ... როგორ არა!
მაშო. ბაღი, გონია, როგორ საცოდავთა ჩხაოდა!
ლაღო. (გაეიწიეს) ბაღი ამ შემთავრეში ყოველთვის კვდარია.
მაშო. ვიძე, გული მიწუბდება...
ლაღო. (შეაჩვენებს) მიბძანდით, კარსეთი გაიხსენით. (წყვლს აწვდას).
მაშო. გაიხსნა ღილები? (გულისხმის).
ლაღო. არა, არა, საჭიროა არა არი, შიკრიბით...
მაშო. ერთი გულზე ხელი დამადეთ, როგორ მიცემს! (ხელს სჭამებს, უნდა გულზე მიადას).

აჩილური, შვილ-თანი
(სამძღროთა მიტყუებნი)
პატრობითვე სამშობლოს ენისა იყო ტრფალი: განვითარება რა იცნო, შექნა წრტილი, ლეწმუნავს ტეგრას ნაწერთა გულდასით უწყო ტრალიან, აკკონა ბეგრი, მაგრამ ჯერ-კი ვერ აავსო ფალი...

დაბაღ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)
სოფ. ბოლ (ჩუქის მარხა) 14 სექტემბერი. იმაზედ უარესი არა არისრა, როდესაც ადამიანი იმდენი სწავლა-შეგნება არა აქვს სამურხანლო მეცნიერებისა, რომ მსუბუქ ავადყოფილბის დროს მაინც უარის თაგის თავს და სწულბობას გაძლიერებისა და ფეხის გადგმის თაგისუფაღი გზა არ მისცეს. და ამას ვინა სნივის, ზოგი თაგისთავე შეუფეხბოლბის წყალობით მეტურნლის რჩევისა და წამალსაც არ დაიჯერებს ხოლმე. ასეთს უმჯობარსა და ჯიუტს ადამიანს, რაღა თქმა უნდა, შეუტყუებელია ხანგრძლივი და ჯანსაღი სიცოცხლე ჰქონდეს, რადგანაც, რაც უნდა მსუბუქი სწულბობა შეხდეს, სწულ მაინც თაგისას გაიტანს და დღეს თუ ვერა, ხვალ უფროად სამარისაგან გასტუმრბებს. სწორეთ ასეთი არა ხანს უფეხობა ამბავი სწარბობებს ჩვენის მარხის მცემამულეთა შორის. კარგა ხანია მას შემდეგ, რაც ჩვენის მარხის ზოგიერთ კუთხის მამულბეს რაღაც ახალი

ლაღო. მაღა მიბოძეთ, მსჯელობა უფრო კარგად შეგატყობთ. (უხსნა: ვაჟს) დახ, აღლეგებული ბძანდებთ; უმჯობარეს იქნება მაისევენთ, კარსეთი გაიხსნათ.
მაშო. ძალიან სუსტათა ვარ... ამწიეთ... (დაღო აჰყუქს) ტუფლი გამხსნია. (დაღოჰქუხს, ვერ შეკრავს) კარსეთი მიშლს; თუ სხვამ არ შამიკრა, მე თითონ ვერ შევიკრამ. (გაეიღას) უჰ, მიშლის!...
ლაღო. თუ საჭიროა ნება მიბოძეთ, მე შევიკრამთ.
მაშო. ძალიან თავზანიანი ბრძანდებთ, გთხოვთ გასარგოთ. (ფასს სეკრეფ დასჯავს, დაღო აზირბოს შეკრას).
V გამოსვლა
ეგინაუ და ვარო
ვარო. (დაღოს სეყლომა სელს მოსჭიდებს) შენი სეკრე არა... — ძალიან მოგიკრებია კარსეთი, რა ტუფლიველარ შევიკრავს. (შეკრავს, — დაღოს) პირ-გამშრალი დარჩი ვანა? ძალიან-კი გინდოდა მაშოს ზატარა ფეხს შეხებოდა; გონია, მზათა ხარ ლეკმა-ლეკმა მაქცია.
ლაღო. სრულბითაც არა...
ვარო. გესმის, მაშო, სრულბინებოდა, — ნება როგორ მიეცი? — კარგია, მაშო, რა დროზე შამოგასწარბთ, თორე მებეგ ბო სირახელისაგან დაიწვებოდი, როცა მოგავგინდებოდა, რა ყმაწვილი კაცი ტუფლს გიკრავდა.
მაშო. ვარო, უქვიფობთა ვარ, გულის ღონება მაქვს...
ვარო. ახალი ავადყოფილბათა, წინათ არ იცოდ; კვდრებზე რა ლა-

ღო გავუნდა და განადგურება დაუწყო. თითქმის ყოველი შემამულე, წოდების, ხარისხისა და შესვლის განჯრეხვლა, იმისმეცადინობაშია და მას აღებს თავისი ძალიონის, რომ მამულბები ვიფართოვოს და ერთობად აქციოს. მაგრამ უმეტეს მათგან-კი შრომა და ხარჯი დაუჯილოვებელი ურჩება. გენახის მოსაწავლი ამ რამდენისამე წლის განმავლობაში სრულიად ვიფუქსავატა. ორი ღლიური იმდენს მოსავალს ვერ იძლევა ღლისას, რამდენსაც წინადახვებ დლიური იძლეოდა. ამ გვერად ღლის მოსავალი, ეს ერთადერთი უმთავრესი სახარის ჩვენის მარხის მეციდრთა ყოფა-ცხოვრებისა, თანდათან მკორღება და მასთან ვაზიკ მკლევდება და ხმება. ცხადია, ამ სამწუხარო მოვლენის მიზეზი მარტო ქარი, სეტყვა და სხვა ბუნების მოვლენა არ არის, არამედ სულ სხვა რამე და ეს სხვა რამეც ვახლავთ უკვე განმკვეთული და ცნობილი სწინ ვაზისა მიღლიუ. ეს რომ ასეა, ამის წინააღმდეგ არა თუ ესტა, ამ რამდენისამე წლის წინადაც არა თქვილადა-რა. მაგრამ, ამის მიუხედავად, ჩვენის მარხის მემამულენი სულ გულხელ-დაკრებლინი შეპყურბენ თაგინათ მამულბების განადგურბებს. არცერთს იმათგანს არავითარი ზრუნვა და შეკადინებობა არ გამაჰყუენია, რომ ეს ერთადერთი წყარო მათის ცოცრობისთვის უნდა-მოსვლბობისა არ დაშრობოდათ. ამ სამწუხარო მოვლენას რომ თაგისთავად ვერ ჩაუღვინენ კვალნი ჩვენის მარხის მემამულენი და წამალი ვერ დასდეს, ამისთვის დასამარხისას ან ვიან, ჯალღვანაც ამას სამურხანო სწავლა-განათობა მოვლელი ადამიანი უნდა, მაგ-

პარაკით სუ იმის ბრალი. ლაღოა დაზნაშვიც; ყბა ერთი მიოხარ, საღა-ურბა სუსტ-ძარღვებითა ქალღან გაჰკრილ დღდაკაცებზე ლაპარაკი, — ურისისტა-კი ნუ გგონია!
მაშო. ყურს ვივადებდ?
ვარო. ჰო, კარგებთან ვიდექი, მეშინოდა უტებ შემოსვლით უფრო არამედიკინებინა შენთვის ეტლი. ლაღო, სიცხე ზო არა აქვს შენ ახალს პატიენტს?
ლაღო. არა უჭირს-რა, ცოტა სიცხე თუ დაძკრა; ჩასაკვიროვლია, კარსეთი არის აქ დანაშავეც.
ვარო. და შენცა...
მაშო. იცი, ვარო, როგორადც ჩემ თავს ვერა ვგრძნობ კარგათ; არ იცი, რას მივიწერო?
ლაღო. მიბოძეთ მაჯა. — აღლეგებული ბძანდებთ, კარგს იხამთ კარსეთი გაიხსნათ და მოისვენათ.
ვარო. მაშო, თვალები მიბნედილი გექვს, უფოთთ ძალიან აცთავხარ; ნუ გემინინან, ლაღო ცოცხალი იცი, თორე თუნდ ხოლოცა გეგნენია. გაიხსენ კარსეთი, ეგება ვარკუსი. ლაღო ამა ერთი გაუსხენი კარსეთი, მე კაბას გავებო...
მაშო. როგორ შიძლება, ქაღო? ვარო. რატომო? დაჯე; ში, ლაღო, ტუფლით გაუსხენ.
მაშო. რას ამბობ, ვარო?
ლაღო. ხუმბობს, — ვერ ატყობთ? გხლა კი ვერხედა ხართ.
ვარო. მშვენიერს ფერზე! (დაღოს) ძალიან გაგიხსნადებოდა-კი, თვალებზე გეტყობა.
ლაღო. რათ იცი დაიცინე?
მაშო. ვარომ არ იცის დაიცინე!
ლაღო. მაშ გხლა დასჩემებია ეს ცული თვისება.

რამ ეს-კი დასამარხავი და მიუტყეველი დანაშაულობაა ჩვენის მემამულეების მხრით, რომ სწავლულ აკრონომია რჩევა და აზრი არ დაიჯერეს და მათის რჩევისამებარ უწამლეს თაგინათ დასწულბებულს მამულბებს.
როგორც მოგესხენებათ, კაცისის საოკრიქსარი კომიტეტის დასარც ჩვენი მარხა დაუგდია უფურადღებო: აქაც ვივადგანა თაგის წარმომადგენელი, რომელმაც განუმარტა ხალხს მამულბების დასწულბების მიზეზი და უჩიარა უწამლეთ კომიტეტის მიერ სასარგებლო ცნობილის წამლობა, მაგრამ სამწუხაროდ, უმეტესობამ ძლიერ ტეკვის თვლით შეხვდა აკრონომების რჩევისა და ჰაზრს და ურწმუნო თომასეთი თაგი გაიკიწვის გაღაღურის უარის ნიშნად. ამას ის შედეგი მოჰყვა, რომ მამულბები წინა წლებთან შედარებით უფრო კულს მდგომარეობაშია. მოსხმით თვლი ძლიერ ბლომად ასხია მამულბებს, მაგრამ ყურძნის დამწევის-კი არა თვეცლა-რა, ისევ ის-ველია ჩვენი მარხისა. მარკვალად ძლიერ წერილი და ღარიბი აქვს. იფანობისთვიდამ ფოთალი სულ ერთიანად მოიშუმა და ჩამოყარა და ვახიკისლ ვაზზედ ცალიური მტეგნები დარჩა. ცხლა დაუწიფებელმა მტეგნებმა ძირს იწყო ცვიანა. მაღლიდა ღმერთს, ჩვენშიაღ აბრმონდა თითორიოლო განიერი კაცი, რომლებმაც დაიჯერეს ენახის წამლობის მეცოდეთა ჩრევა და მათის მამულბებისამებრ უწამლეს თაგინათ მამულბებს. ამათი მამულბები-კი, ღვისი წყალობა გქონდეთ, სასიამოვნო სანახავი იცოს; ფოთალიც მშვენიერად აქვს ვაზზედ დაიწვილი, სხმითაც კარგად ასხია,

მაშო. არ ეტყობა?
ვარო. რა უნდა მეტყობოდეს, რასაც ვერა ხედამ. (დაღოს) შენი თქმე არ არა, კარგისა თუ ცუდისათვის პატრონი ვარ; შენი ხელოვა მაჯეგბისა და გულის სინჯავა, — სხვისი ხასიათების გაცნობა არ შენი საქმეა?
მაშო. წაიხზუნენი, — მოდი შეგარიგოთ.
ლაღო. რა ადვილად იწყენ ხოლმე ჩემ ნათქვამს!
მაშო. სრულბითაც არა...
მაშო. კარგი, კარგი. (ორივეს წყავებს სელს და არიგებს).
ვარო. არ-კი გგვონას, რა მარხია შენზე გული ძვირი მქონდეს, — თაგის დღეშიაც არა...
ლაღო. ამა რა ღირსი ვქენები...
ვარო. ჰო...
მაშო. (მაწიე სელს მაჯეგბეს კარს) გეყო...
VI გამოსვლა
ეგინაუ და ახლა
ახლა. გაუმარჯოთ. (ხელის ხამართქე)
ვარო. ამბობდნენ, ძალიან ავით არი, ქვეშავებში წეესო?
ახლა. ტუფლი უთქომთ, — ცხლა მამა ჩემი ხელსაც აღარ მასლებს.
მაშო. ვინა უთუად დაამინებდი საწყალს.
ახლა. ზაქონია, როგორ შეუძლიან ხელი მხალის; სრული წლოვანი ვარ, უჩიოლა, ცხენში ჩავსაძევიან.
ვარო. ადვოკატმა ვიწვლით?
ახლა. რა სწავლება მინდა, — რუსული კთხევა არ ვიცი?
ვარო. ჰო, უკაცროთა, დამივიწყდა.

